

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	9
Wstęp. Systemy partyjne krajów środkowoeuropejskich przed wstąpieniem do Unii Europejskiej	13
PETR FIALA, VÍT HLOUŠEK	
1. System partyjny Republiki Czeskiej	15
1.1. Przesłanki ewolucji rywalizacyjnego systemu partyjnego przed 1989 rokiem	16
1.2. Czeski system partyjny w ramach Czeskiej i Słowackiej Republiki Federalnej w latach 1989–1992	18
1.2.1. System zatomizowany w okresie do wyborów w 1990 roku	18
1.2.2. Czeski system partyjny w latach 1990–1992	20
1.3. Druga faza transformacji czeskiego systemu partyjnego w latach 1992–1996	26
1.4. Trudna droga ku stabilizacji w latach 1996–1998	36
1.5. Przedterminowe wybory w 1998 roku – alternacja władzy oraz reakcje systemu partyjnego	43
1.6. Wybory parlamentarne oraz czeski system partyjny w 2002 roku	52
1.7. Profil czeskich partii politycznych oraz ich zaplecze wyborcze	57
1.8. Trudności w typologizacji czeskiego systemu partyjnego	59
1.9. Perspektywy ewolucji czeskiego systemu partyjnego	61
LUKÁŠ BENDA	
2. System partyjny Węgier	63
2.1. Węgierska scena polityczna pod koniec lat 80. – powstanie nowego systemu partyjnego	63
2.1.1. Aktywizacja grup opozycyjnych i kreacja opozycyjnych partii politycznych	63
2.1.2. Wzrost znaczenia reformistów wewnątrz MSZMP i proces przekształcenia partii w MSZP	69
2.2. Ewolucja systemu partyjnego	71
2.2.1. Pierwszy etap – system partyjny poza parlamentem	71

2.2.2. System wyborczy	75
2.2.3. Cykl parlamentarny w latach 1990–1994	76
2.2.3.1. Wybory parlamentarne w 1990 roku i sytuacja powyborcza	76
2.2.3.2. Polityka gabinetu oraz spójność koalicji rządowej	79
2.2.3.3. Współpraca podmiotów opozycyjnych	81
2.2.3.4. Ewolucja preferencji wyborczych	83
2.2.3.5. Ważniejsze wydarzenia w ewolucji poszczególnych partii	84
2.2.4. Kadencja parlamentarna w latach 1994–1998	86
2.2.4.1. Wybory parlamentarne w 1994 roku i sytuacja po elekcji	86
2.2.4.2. Polityka gabinetu koalicyjnego i jego spójność	88
2.2.4.3. Współpraca podmiotów opozycyjnych oraz krytyka gabinetu	90
2.2.4.4. Ewolucja preferencji wyborczych	91
2.2.4.5. Ważniejsze wydarzenia w procesie ewolucji podmiotów sceny partyjnej	92
2.2.5. Cykl parlamentarny 1998–2002	94
2.2.5.1. Elekcja w 1998 roku oraz sytuacja powyborcza	94
2.2.5.2. Polityka rządu oraz spójność gabinetu koalicyjnego	97
2.2.5.3. Opozycyjna krytyka gabinetu Orbána	99
2.2.5.4. Ewolucja preferencji wyborczych	100
2.2.5.5. Ważniejsze wydarzenia w ewolucji poszczególnych podmiotów	101
2.2.6. Wybory w roku 2002	102
2.3. Baza wyborcza, baza członkowska oraz elity poszczególnych partii	104
2.4. Analiza węgierskiego systemu partyjnego	109
2.4.1. Rola partii w systemie politycznym	109
2.4.2. Oddziaływanie systemu wyborczego	110
2.4.3. Stabilność systemu partyjnego i powstawanie nowych partii	111
2.4.4. Ewolucja linii podziałów w obrębie systemu partyjnego	113
2.5. Perspektywy rozwoju węgierskiego systemu partyjnego	114

ANDRZEJ ANTOSZEWSKI, RYSZARD HERBUT, JACEK SROKA

3. System partyjny w Polsce	115
3.1. Scena polityczna pod koniec lat 80.	115
3.2. Ewolucja systemu wyborczego	121
3.3. Ewolucja polskiego systemu partyjnego	126
3.3.1. Proces instytucjonalizacji partii politycznych	126
3.3.2. Ewolucja rywalizacji partyjnej	133
3.3.3. Rodzaje ugrupowań na osi lewica–prawica	142

3.3.4. Specyfika polskich parakoalicji	151
3.3.5. Fragmentaryzacja systemu partyjnego	156
3.4. Zarys ogólnego rozkładu preferencji elektoratu	159
3.5. Perspektywy rozwojowe polskiego systemu partyjnego	163
LUBOMÍR KOPEČEK	
4. System partyjny Słowacji	168
4.1. Scena polityczna pod koniec lat 80.	168
4.2. Ewolucja systemu partyjnego w Słowacji	173
4.2.1. Powstanie systemu rywalizacji partyjnej	173
4.2.2. Początek strukturyzacji systemu partyjnego	176
4.2.2.1. Wpływ rozpadu federacji na system partyjny Słowacji	178
4.2.3. Powstanie antagonistycznych obozów politycznych	180
4.2.4. Powrót dominacji HZDS oraz spór o charakter reżimu	181
4.2.5. Dezintegracja obozu antymecziarowskiego oraz izolacja HZDS	183
4.2.6. Orientacja współczesnych partii politycznych	186
4.3. Ewolucja systemu wyborczego	190
4.4. Elementy procesu instytucjonalizacji partii politycznych	194
4.4.1. Partie charyzmatyczne a przyszłość systemu	197
4.4.2. Partie charyzmatyczno-klientelistyczne, klientelistyczne i programowo-instytucjonalne	204
4.4.3. Perspektywy instytucjonalizacji partii	208
4.5. Typologizacja systemu partyjnego – spolaryzowany pluralizm	209
4.5.1. Próba identyfikacji głównych mechanizmów funkcjonowania systemu	216
4.6. Preferencje elektoratu	218
4.6.1. Linie konfliktowe w słowackim społeczeństwie i polityce	223
4.7. Perspektywy rozwoju słowackich partii politycznych oraz systemu partyjnego	232
Zakończenie	235
Literatura	238